

всіх визнаних релігійних спільнот та пом'якшувати їхні відносини із суспільством у цілому.

Освіта та культурний обмін

3. забезпечувати вивчення релігійних та етичних систем як шкільної дисципліни, домагатися окремого і ретельного опису релігій в шкільних підручниках (зокрема з історії) та усному викладанні з метою досягти кращого і повнішого розуміння різноманітних релігій;

4. наголошувати на тому, що знання власної релігії чи етичних принципів є передумовою щирої терпимості, яка може стати певним запобіжником байдужості та упередженості;

5. створити “постійну конференцію щодо підручника з історії релігії” у складі представницької групи теологів, істориків і філософів з метою укладання основних текстів, документів і коментарів до шкільних навчальних програм;

6. уможливити переказ молоді ідей і вчинків осіб різних релігійних вірувань, які становлять приклади релігійної терпимості на практиці;

7. сприяти зустрічам та співбесідам старшокласників, студентів та іншої молоді з обізнаними на різних релігійних віруваннях особами в рамках сучасних програм культурного обміну;

8. сприяти міжконфесійному діалогові та діяльності організацій, що покликані покращити міжконфесійне взаєморозуміння, а отже, зміцнювати спокій і повагу до прав людини;

9. забезпечити подібні засоби також релігійним школам усіх визнаних конфесій.

РЕКОМЕНДАЦІЯ 1396 (1999) “РЕЛІГІЯ ТА ДЕМОКРАТІЯ”

Прийнято Парламентською Асамблеєю Ради Європи

27 січня 1999 р.

10. Просвіта є ключовим засобом подолання неучтва і стереотипів. Перегляд шкільних та університетських курсів є нагальною справою, яка дозволить забезпечити краще розуміння різних релігій; релігійні настанови не повинні здійснюватися за рахунок уроків про релігії як сутнісну складову історії, культури та філософії людства.

II. – сприяти розвиткові знань про релігію, особливо:

а) в рамках етичної та громадянсько-демократичної освіти

підтримувати навчання тому, що релігії є зібранням цінностей, розрізнення яких повинно бути розвиненим серед молоді;

б) сприяти викладанню у школах порівняльної історії різних релігій, звертаючи увагу на їх походження, схожість деяких їхніх цінностей та різноманіття звичаїв, традицій, свят і т. п.;

в) заохочувати вивчення історії і філософії релігій та дослідження цих предметів в університетах паралельно з теологічними дослідженнями;

г) співпрацювати з релігійними навчальними установами для введення або підсилення в їхніх курсах аспектів, пов'язаних з правами людини, історією, філософією та наукою.

е) уникати — якщо йдеться про дітей — будь-яких конфліктів між здійснюваним державою навчанням релігії та релігійною вірою сімей, поважаючи їх вільний вибір у цьому дуже делікатному питанні.

Б. УКРАЇНСЬКІ ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(витяг)

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)

Стаття 15

Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

Стаття 35

Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Здійснення цього права може бути обмежене законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав

і свобод інших людей. Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа - від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова. Ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань...

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО СВОБОДУ СОВІСТІ ТА РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ»

(ВІДОМОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ (ВВР), 1991, № 25, СТ.283)
(ВВОДИТЬСЯ В ДІЮ ПОСТАНОВОЮ ВР № 988-ХІІ (988-12) ВІД 23.04.91, ВВР, 1991, № 25, СТ.284)

Стаття 3. Право на свободу совісті

...

Ніхто не може встановлювати обов'язкових переконань і світогляду. Не допускається будь-яке примушування при визначенні громадянином свого ставлення до релігії, до сповідання або відмови від сповідання релігії, до участі або неучасті в богослужіннях, релігійних обрядах і церемоніях, навчання релігії.

Батьки або особи, які їх замінюють, за взаємною згодою мають право виховувати своїх дітей відповідно до своїх власних переконань та ставлення до релігії...

Стаття 6. Відокремлення школи від церкви (релігійних організацій)

Державна система освіти в Україні відокремлена від церкви (релігійних організацій), має світський характер. Доступ до різних видів і рівнів освіти надається громадянам незалежно від їх ставлення до релігії.

Не допускається обмеження на ведення наукових досліджень, у тому числі фінансованих державою, пропаганду їх результатів або включення їх до загальноосвітніх програм за ознакою відповідності чи невідповідності положенням будь-якої релігії або атеїзму.

Громадяни можуть навчатися релігійного віровчення та здобувати релігійну освіту індивідуально або разом з іншими, вільно обираючи мову навчання.

Релігійні організації мають право відповідно до своїх внутрішніх

настанов створювати для релігійної освіти дітей і дорослих навчальні заклади і групи, а також проводити навчання в інших формах, використовуючи для цього приміщення, що їм належать або надаються у користування.

Викладачі релігійних віровчень і релігійні проповідники зобов'язані виховувати своїх слухачів у дусі терпимості і поваги до громадян, які не сповідують релігії, та до віруючих інших віросповідань.

Розділ II РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Стаття 11. Духовні навчальні заклади

Релігійні управління і центри відповідно до своїх зареєстрованих статутів (положень) мають право створювати духовні навчальні заклади для підготовки священнослужителів і служителів інших необхідних їм релігійних спеціальностей. Духовні навчальні заклади діють на підставі своїх статутів (положень), що реєструються у порядку, встановленому статтею 14 цього Закону.

Громадяни, які навчаються у вищих і середніх духовних навчальних закладах, користуються правами і пільгами щодо відстрочення проходження військової служби, оподаткування, включення часу навчання до трудового стажу в порядку і на умовах, встановлених для студентів та учнів державних навчальних закладів.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ДИТИНСТВА (витяг)

Стаття 3. Основні принципи охорони дитинства

Всі діти на території України, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я та народження дітей і їх батьків (чи осіб, які їх замінюють) або будь-яких інших обставин, мають рівні права і свободи, визначені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.